

UDI
PB 8108 Dep
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
11/00349-2

Dato
27.05.2011

HØRINGSSVAR FRA FO PÅ RUNDSKRIV OM KRAV TIL OMSORGSARBEID FOR ENSLIGE MINDREÅRIGE I MOTTAK

Fellesorganisasjonen (FO) er ikke oppført som høringsinstans på dette rundskrivet, men ønsker allikevel å komme med en høringsuttalelse. FO er et fagforbund som organiserer over 25.000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernpleiere, velferdsarbeidere og studenter. Mange av våre medlemmer jobber i tjenestene til sårbare barn og unge, innen barnevern, både kommunalt, og statlig, psykiske helsetjenester til barn, skole, sfo og barnehage, samt ulike tjenester til asylsøkere, barn som voksne. FO har derfor jobbet lenge for å bedre tilbudet som gis til flyktningbarna i Norge, og spesielt de enslige mindreårige asylsøkerne. Spesielt har det vært viktig for FO å bedre disse barnas rettsikkerhet og omsorgstilbud. FO ønsker derfor også å bli satt opp som høringsinstans på fremtidige høringer fra UDI på dette feltet.

INNLEDENDE BEMERKNINGER

FO mener det er uverdigg at barn som er i Norge uten sine foreldre, skal ha dårligere rettssikkerhet og motta dårligere omsorg fra norske myndigheter enn andre barn i Norge. Barnevernloven gjelder for alle barn som oppholder seg i Norge. Loven beskriver hvordan offentlig omsorg for barn skal sikres og tilrettelegges.

FO mener også at det er uverdigg at asylsøkerbarn som ankommer Norge uten sine foreldre, som er 15, 16 eller 17 år gamle, skal motta dårligere omsorg enn asylsøkerbarna under 15 år.

FO mener at begge disse forhold strider mot barnekonvensjonen. Barnekonvensjonen er ratifisert av Norge 8.januar 1991. Konvensjonen ble også inkorporert i norsk lov 1.oktober 2003, og har forrang for norsk lov. Den ble da føyd til listen over menneskerettighetskonvensjoner som etter menneskerettsloven av 21. mai 1999 skal gjelde som norsk lov. I Statsråd Lysbakkens gratulasjonstale i forbindelse med feiringen av FNs barnekonvensjon 20 år den 19.november 2009 sa statsråden at "Dette betyr blant annet at konvensjonen skal ha forrang dersom det oppstår motstrid mellom konvensjonen og annen norsk lovgivning. Derfor er myndigheter, familier, næringsliv og organisasjoner forpliktet av konvensjonens bestemmelser."

FO synes av den grunn det er relevant å minne om at de stater som er part i barnekonvensjonen (i dette tilfellet Norge):

(...)

som mener at barn fullt ut bør forberedes til å leve sitt eget liv i samfunnet, og oppdras i pakt med idealene fastslått i De forente nasjoners pakt og særlig i en ånd av fred, verdighet, toleranse, frihet, likhet og solidaritet,

(...)

som tar hensyn til at behovet for å gi barn særlig omsorg er fastslått i Genève-erklæringen om barnets rettigheter av 1924 og i Erklæringen om barnets rettigheter vedtatt av De forente nasjoners hovedforsamling 20. november 1959, og er anerkjent i Verdenserklæringen om menneskerettighetene, i Den internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (særlig i artikkel 23 og 24), i Den internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (særlig i artikkel 10) og i vedtektene og relevante instrumenter for særorganisasjoner og internasjonale organisasjoner som er opptatt av barns velferd,

(...)

som erkjenner at det i alle land i verden finnes barn som lever under særdeles vanskelige forhold, og at det må tas særlig hensyn til slike barn,

(...)

er blitt enige om følgende:

Artikkel 1

I denne konvensjonen menes med barn ethvert menneske under 18 år, hvis ikke barnet blir myndig tidligere etter den lovgivning som gjelder for barnet.

Artikkel 2

1. De stater som er part i denne konvensjon, skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, fødsel eller annen stilling.

2. Partene skal treffe alle egnede tiltak for å sikre at barnet beskyttes mot enhver form for diskriminering eller straff på grunn av sine foreldres, sin verges eller familiemedlemmers stilling, virksomhet, meningsyttringer eller tro.

Artikkel 3

1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene 9, 10 og forpliktelsene til barnets foreldre, verges eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.

3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn.

Artikkel 4

Partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for å gjennomføre de rettigheter som anerkjennes i denne konvensjon. Når det gjelder økonomiske, sosiale og

kulturelle rettigheter, skal partene treffe slike tiltak i størst mulig utstrekning innenfor de ressurser de har til rådighet, om nødvendig innenfor rammen av internasjonalt samarbeid.¹

FO er klar over at UDI må forholde seg til "det overordnede regelverk og de rammebetingelsene som styrer deres virksomhet", som det står i høringsbrevet.² FO setter pris på at UDI ønsker innspill for å gjøre mottakstilbudet for enslige mindreårige og flyktninger best mulig.

FO innspill er derfor at mottakstilbudet UDI tilbyr barna som kommer alene til Norge bør gjøres likt tilbudet som gis til andre barn i Norge, som mottar omsorg fra det offentlige.

KONKRETE INNSPILL

FO har konkrete innspill til utvalgte punkter i direktoratets forslag.

2.1 Organisatoriske krav

Til punkt 2.1 Organisatoriske krav, underpunkt a) skriver UDI at

"den som leder det faglige omsorgs- og miljøarbeidet, skal ha barnefaglig utdanning på høgsolenivå".

FO ønsker at punkt 2.1a) endres til den bestemmelse som gjelder for andre barn i Norge, hentet fra kvalitetsforskriften for barneverninstitusjoners § 5:

Mottaket "skal ha en stillingsplan som sikrer en faglig forsvarlig drift. Institusjonen skal ha tilsatt personell med tilstrekkelig nivå og bredde i kompetansen sett i forhold til institusjonens målgruppe og målsetting. Institusjonen skal ha en arbeidstidsordning som sikrer kontinuitet og stabilitet for beboerne. Institusjonen skal ha en leder og en stedfortreder for lederen. Leder eller stedfortreder skal minst ha treårig høyskoleutdanning i sosialfag eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå, samt tilleggsutdanning i administrasjon og ledelse. Institusjonen skal sørge for at de ansatte får nødvendig faglig veiledning og opplæring."³

I tillegg har Barne- og likestillingsdepartementet foretatt en nærmere presisering av reglene rundt godkjenning og kvalitetssikring av barneverninstitusjoner. Om de ansattes krav til kompetanse i kvalitetsforskriften § 5 uttaler departementet:

"Det er viktig at institusjonene har en bemanning og et kompetansenivå som sikrer faglig forsvarlig drift sett i forhold til institusjonens målgruppe og målsetting. Kompetansenivået og – bredden må være i samsvar med institusjonens faglige metoder. Utover sosialfaglig/ barnevernfaglig kompetanse må institusjonen også ha den spesialkompetanse som målgruppe, målsetting og metodikk tilsier."⁴

Videre er Barne-, ungdoms og familiedirektoratets vurderinger følgende:

¹ FNs konvensjon om barnets rettigheter. Vedtatt av De forente nasjoner 20.november 1989. ratifisert av Norge 8.januar 1991. Barne- og likestillingsdepartementet. Vår understrekning.

² UDIs høringsbrev om omtalte rundskriv, sendt ut 8.4.2011.

³ Forskrift om krav til kvalitet og internkontroll i barneverninstitusjoner. Fastsatt av Barne- og likestillingsdepartementet 10. juni 2008 med hjemmel i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) § 5-10. Kapittel 1. Krav til kvalitet i barneverninstitusjoner, §5

⁴ Godkjenning og kvalitetssikring av barneverninstitusjoner – presisering av regelverket. Barne- og likestillingsdepartementet, 11. februar 2004.

Kravet i kvalitetsforskriften § 5 om at det skal være ansatt personell med tilstrekkelig nivå og bredde i kompetansen, innebærer at det må være ansatt personell med barnevernfaglig og/eller sosialfaglig kompetanse ved barneverninstitusjonene. For å ha tilstrekkelig nivå i kompetansen kreves det etter direktoratets oppfatning som et utgangspunkt at institusjoner skal tilstrebe å ha en bemanning hvor opp mot 50 % av de ansatte har barnevernfaglig og/eller sosialfaglig kompetanse. Kravet om opp mot 50 % med barnevernfaglig og/eller sosialfaglig kompetanse gjelder på hver enkelt avdeling. Dette er en praksis som regionene i all hovedsak har lagt til grunn, og som direktoratet har opprettholdt i avgjørelsene i klagesaker.⁵

FO råder UDI til å ta inn formuleringene over i sitt rundskriv. Ut fra faglige argumenter om barns behov for kvalifisert omsorg og hjelp i en sårbar situasjon, anser FO det spesielt relevant at barn som søker asyl i Norge alene, får samme kvalitet på omsorgen som andre barn under offentlig omsorg.

FO noterer seg at UDI bruker ordlyden "barnefaglig kompetanse". FO mener at direktoratet heller skal bruke samme ordlyd som i kvalitetsforskriften som gjelder andre barn under offentlig omsorg, altså "barnevernfaglig og/ eller sosialfaglig kompetanse."

Til sist ønsker FO at UDI tilføyer en formulering som gjør at disse barna får beskyttelse mot mennesker som ikke er egnet til å jobbe med barn. De har rett på samme beskyttelse som andre sårbare barn har, derfor er følgende hentet fra § 2. Politiattest for personale i institusjonene og ved omsorgssentrene for mindreårige, i Forskrift om politiattest i henhold til barnevernloven. FO foreslår følgende formulering:

Den som skal ansettes på et mottak for enslige mindreårige asylsøkere, skal i likhet med de som ansettes i en institusjon som er omfattet av § 5-1 i barnevernloven, en privat eller kommunal institusjon som er godkjent etter § 5-8, eller et omsorgssenter for mindreårige etter kapittel 5A, legge fram tilfredsstillende politiattest. Den som foretar ansettelsen har ansvaret for at politiattest blir krevet fremlagt. Mottakets leder kan kreve fremlagt politiattest også fra andre som utfører oppgaver for mottaket som innebærer direkte kontakt med barn og unge som oppholder seg der.

Dersom eier av privat mottak skal arbeide eller oppholde seg regelmessig i institusjonen eller omsorgssenteret, skal vedkommende legge fram tilfredsstillende politiattest for UDI.

FOs faglige vurdering er at enslige mindreårige asylsøkere er en særlig sårbar gruppe og minner UDI om at Norge, gjennom barnekonvensjonen "erkjenner at det i alle land i verden finnes barn som lever under særdeles vanskelige forhold, og at det må tas særlig hensyn til slike barn."

Videre ønsker FO å minne om at Norge har forpliktet seg til å sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner, samt kvalifisert tilsyn.

b)

Her foreslår UDI at

"den enkelte mindreårige har en fast særkontakt i personalgruppa"

⁵ **Krav til de ansattes kompetanse i barneverninstitusjoner**, Buf.etat, februar 2007, Finnes på buf.etats hjemmesider under <http://www.bufetat.no/fagfolk/barnevern/retningslinjer-rapporter/>

FO støtter direktoratets forslag, og mener dette kan bidra til trygghet for det enkelte barnet. FO ønsker imidlertid å påpeke at denne ansattes kompetanse vil være avgjørende for barnet, og ønsker at departementet setter krav til denne personens utdanning og/ eller kompetanse, og at mottaket skal sørge for at disse ansatte får nødvendig faglig veiledning og opplæring. FO ønsker følgende endring:

"den enkelte mindreårige har en fast særkontakt i personalgruppa. Denne skal ha barnevernfaglig og/ eller sosialfaglig kompetanse, samt motta nødvendig faglig veiledning og opplæring."

d)

Under dette punktet foreslår UDI at

"personalet er kjent med hovedtrekkene i Barnekonvensjonen, samt gjeldende rutiner og retningslinjer som gjelder målgruppen."

FO ønsker her følgende endring:

"personalet er kjent med hovedtrekkene i barnekonvensjonen, og barnevernloven, samt gjeldende rutiner og retningslinjer som gjelder målgruppen. Dette gjelder både rutiner og retningslinjer som gjelder barn som søker asyl i Norge, samt rutiner og retningslinjer som gjelder alle barn som mottar omsorg fra det offentlige."

e)

UDI skriver at mottaket skal videre ha skriftlige rutiner som sikrer:

- 1. Bruken av UDIs verktøy for individuell kartlegging og utvikling av tiltaksplan.**
- 2. Kontakt med barnevernet, bl.a. varslig om nye beboere, samarbeidsrutiner, bekymringsmeldinger.**

FO ønsker å påpeke at disse barna har rett på samme individuelle oppfølging som andre barn, enten de bor på barneverninstitusjon, omsorgssenter, eller mottak. FO minner om at barnevernloven sier følgende om kommunen og barneverntjenestens generelle oppgaver:

Kapittel 3. Kommunens og barneverntjenestens generelle oppgaver.

§ 3-1. Barneverntjenestens forebyggende virksomhet.

Kommunen skal følge nøye med i de forhold barn lever under, og har ansvar for å finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og adferdsproblemer.

Barneverntjenesten har spesielt ansvar for å søke avdekket omsorgssvikt, adferds-, sosiale og emosjonelle problemer så tidlig at varige problemer kan unngås, og sette inn tiltak i forhold til dette.

§ 3-2. Samarbeid med andre deler av forvaltningen.

Barneverntjenesten skal medvirke til at barns interesser ivaretas også av andre offentlige organer.

Barneverntjenesten skal samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når dette kan bidra til å løse oppgaver som den er pålagt etter denne loven. Som ledd i disse oppgavene skal barneverntjenesten gi uttalelser og råd, og delta i den kommunale og fylkeskommunale planleggingsvirksomhet og i de samarbeidsorganer som blir opprettet.

§ 3-2a. Plikt til å utarbeide individuell plan

Barneverntjenesten skal utarbeide en individuell plan for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det anses nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke. Barneverntjenesten skal samarbeide om planen med andre instanser barnet mottar tiltak fra.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser i forskrift om hvilke grupper av barn plikten omfatter, og om planens innhold.

Tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 45 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 26 juni 2009 nr. 874).

§ 3-3. Samarbeid med frivillige organisasjoner.

Barneverntjenesten bør også samarbeide med frivillige organisasjoner som arbeider med barn og unge.

§ 3-4. Botiltak for enslige mindreårige flyktninger og asylsøkere.

Ved bosetting av enslige mindreårige som har framsatt søknad om asyl eller som har fått opphold på grunnlag av slik søknad, skal kommunen foreta en vurdering av den enkeltes behov og på denne bakgrunn tilby egnet botiltak. Kongen kan gi forskrift om kommunens oppgaver knyttet til bosetting.

Dersom kommunen i forbindelse med vurderingen etter første ledd finner rimelig grunn til å anta at det foreligger forhold som kan gi grunnlag for tiltak etter kapittel 4, skal barneverntjenesten undersøke forholdet, jf. § 4-3."

FO ser ingen grunn til at disse bestemmelsene ikke skal gjelde barna som bor på mottak. Barna har ikke sine foreldre i Norge, og UDI eller mottaksoperatører er ikke underlagt barnevernet. Derfor ønsker FO at formuleringen endres til:

- 1. Mottaket skal melde fra til barnevernet i kommunen om alle barn som ankommer mottaket, og be som at barnevernet foretar en undersøkelse av barnets omsorgssituasjon og behov, etter barnevernloven § 4-3. Rett og plikt for barneverntjenesten til å foreta undersøkelser.***
- 2. Barneverntjenesten har, etter barnevernloven § 3-2 a plikt til å utarbeide individuell plan: " Barneverntjenesten skal utarbeide en individuell plan for barn med behov for langvarige og koordinerte tiltak eller tjenester dersom det anses nødvendig for å skape et helhetlig tilbud for barnet, og det foreligger samtykke. Barneverntjenesten skal samarbeide om planen med andre instanser barnet mottar tiltak fra."***

Mottaket skal samarbeide med barneverntjenesten om planen.

FO ønsker å påpeke at det er barnevernet i Norge som har faglig kompetanse til å undersøke barns omsorgsbehov. Det er barnevernet som har kompetanse til å utvikle individuell plan, og UDI har ikke den kompetansen som trengs for å utvikle verktøy for individuell kartlegging og utvikling av tiltaksplan for sårbare barn i Norge.

FO ber om at UDI overlater denne oppgaven til barnevernet, ikke til mottaket.

FO mener resten av rundskrivet bør omformuleres med hensyn til vår foreslåtte endring til rundskrivets forslag til punkt 2.1. FO støtter mange av de andre forslagene, som kravet til å tilrettelegge for kontakt med verge, retningslinjer for psykososialt arbeid på mottaket, osv. FO noterer seg at UDI skisserer mange bra tiltak for å sikre barnas rett til forsvarlig omsorg. FO ønsker å gi UDI honnør for det. Men FO ønsker videre å påpeke at det er barnevernloven som gir disse barna, på lik linje med alle andre barn i Norge, den rettsikkerheten de trenger.

FO vil jobbe videre for at omsorgsansvaret for disse barna overføres barnevernet. Vi mener allikevel at UDIs rundskriv vil bli betraktelig styrket dersom barnas rett til forsvarlig omsorg blir ivaretatt. Likeledes at denne omsorgen blir ivaretatt av fagpersoner med relevant kompetanse. Rundskrivet vil også styrke seg om dere sørger for at barna får innfridd den rettigheten de i dag har: retten til å få sine omsorgsbehov undersøkt av barnevernet.

Vi håper dere imøtekommer våre forslag til endringer.

Med vennlig hilsen

Fellesorganisasjonen (FO)

27.05.2011

(sign)
Rigmor Hogstad
forbundsleder

Karoline Bakka Hjertø
fagkonsulent